

MARSVIN

– världens goaste kompis

Ett informatonshäfte från Eragons

Utdrag ur DFS 2005:8 Saknr L 80

med de för Eragons omplacering av marsvin aktuella tillägg som där krävs när man säljer sällskapsdjur.
Eragons tillägg är skrivna med kursiv text.

3 kapitlet

Bestämmelser om skyldighet för den som säljer sällskapsdjur att lämna information om djurets skötsel.

1 § Djur som exponeras med avsikt att säljas ska vara taxonomiskt namngivna med art eller släkte på en skylt, så att det klart framgår vilket djur som avses.

På Eragons omplacering av marsvin omplaceras marsvin.

2 § Den som yrkesmässigt säljer ett sällskapsdjur ska vid överlåtelsen lämna ett faktablad, med skriftlig information om djuret och dess skötsel, till mottagaren av djuret.

Det du håller i din hand är det faktablad som följer med Eragonsdjuren vid adoption. Dessutom ska du ha en kopia på det kontrakt som undertecknas vid adoptionen av ditt djur specifikt. Där finner du ett regnummer som det underlättar att du har ordning på vid kontakt med omplaceringen.

3 § Ett faktablad avseende däggdjur ska innehålla uppgifter om:

1. Det svenska eller vetenskapliga namnet på djurets art och släkte

*Arten är marsvin och dess vetenskapliga namn är *Cavia porcellus*, detta är det domesticerade marsvinet. De kommer ursprungligen från Sydamerika.*

2. Djurets kön i de fall då detta kan avgöras genom en okulärbesiktning eller med hjälp av en enkel undersökning av djuret.

Könet på det djur du adopterat finner du på ditt djurvårdskontrakt från Eragons.

3. Djurartens normala vuxenstorlek.

Marsvinshonor brukar normalt väga mellan 800-1100 gram, medan hanarna brukar väga mellan 900-1200 gram. Djurets limpformade kropp brukar vara cirka 30 centimeter lång.

4. Djurartens normala livslängd.

Marsvin i fångenskap brukar leva mellan fem och sju år men det finns enstaka individer som blivit uppemot tio år.

5. Djurartens aktivitetsmönster och sociala organisation i naturen.

Marsvin är grynings- och skymningsaktiva och spenderar den största delen av deras vakna tid med att äta och leta föda. Marsvin är grupplevande och ska inte hållas ensamma. Hanar fungerar bäst i par medan honor fungerar bra även i större grupper. Enklarest att få en större flock marsvinshonor i balanserad samvaro är att ha en kastrad hane som flockledare. Det är i deras naturliga miljö vanligt att en hane omger sig med cirka tio honor.

6. På vilket sätt djurets behov av utrymme, inredning, klimat och ljus kan tillgodoses.

Enligt djurskyddsmyndighetens (och senare jordbruksverkets) föreskrifter ska ett marsvin ha en bur med en yta som är minst 0,3m², eller minst 0,15m²/djur om de hålls i grupp. Marsvinet får inte ha en bur som har en sida som är mindre än 0,4m lång. Buren måste dessutom vara minst 0,25m hög. Detta, anser Eragons, är i snålaste laget.

Eragons anser att 120x60cm (0,72m²) är att betrakta som ett minimum för två marsvin. Däremot går det lika bra att ha tre marsvin i en sådan bur, de blir gladare av att ha det lite trängre med en tredje kompis så det är att rekommendera. Marsvinets inomhusbur ska ha en hel botten (ej gallergolv) av plast eller trä, som ska vara täckt av strömmaterial, t.ex. kutterspån, halm eller tidningspapper. Marsvinet behöver kunna söka skydd i någon typ av gömsle t ex en liten uppochnedvänd kartong, en kruka eller ett plaströr. En utebur ska erbjuda marsvinet skugga och vindskydd. Marsvin mår bäst om de hålls vid en temperatur runt 18-23°C och de är dessutom känsliga för direkt solljus, värme och vind. Marsvin ska inte hållas i temperaturer under 10°C.

Marsvin har en bra hörsel, och därför bör de hållas på platser som inte är för högljuda. Marsvin har stort rörelsebehov och ska därför få möjlighet att springa utanför buren några timmar varje dag, lämpligt är i en enkel hage för att skydda dem från elsladdar och annat som kan vara farligt för dem i hemmiljön. Marsvin ska dessutom alltid ha tillgång till hö för att kunna slipa ner sina ständigt växande tänder.

7. Hur djurets förvaringsutrymme kan göras rymningssäkert.

Marsvin är bytesdjur och därför ständigt på sin vakt och inte särdeles äventyrslystna eller rymningsbenägna. En enkel låda med en ganska låg kant, cirka 20-25 centimeter, räcker för att hindra marsvin från att söka sig utanför buren. När vi sätter marsvin i bur är det snarare för att hindra eventuellt rovlystna djur från att komma in i buren än för att hindra marsvinen från att komma ut. Enstaka individer har frihetslängtan men det är inte så vanligt.

8. På vilket sätt djurets behov av att vara tillsammans med andra djur kan tillgodoses.

Marsvin ska alltid ha sällskap av minst ett annat marsvin och det är inte tillräckligt att ha en kanin som burkamrat.

9. Hur djuret bör hanteras.

Man lyfter enklast sitt marsvin genom att fatta ett mjukt grepp högt upp över marsvinets rygg och sedan lyfta det mot sin kropp. Samtidigt bör man stötta bakdelen på marsvinet med andra handen.

10. Hur djurets näringsbehov kan tillgodoses.

Marsvinet ska ha fri tillgång till vatten, lämpligen i vattenflaska för gnagare, och till grovfoder, som hö eller gräs. Man ska även ge marsvinet små mängder av gröna blad, frukter eller grönsaker. Vad som är extra viktigt att tänka på när det gäller marsvin är att de inte själva kan producera C-vitamin och behöver därför få C-vitamrika grönsaker varje dag. Marsvin är väldigt känsliga för förändringar av vatten eller foder, därför ska man alltid vänja djuren långsamt vid ny mat.

11. Djurets eventuella dräktighet om det är ett däggdjur.

Hanar blir könsmogna vid cirka tio till tolv veckors ålder och honor redan när de är fyra till sex veckor, men man bör inte avla på honor yngre än fyra, fem månader och första kullen bör aldrig tas om honan nått en ålder på över ett år. Marsvinshonan går dräktig i 63-69 dagar och brukar få två till fyra ungar. När ungarna föds har de päls, ögonen är redan öppna och de kan äta gräs eller hö redan efter några timmar. Små hanar bör skiljas från modern vid fyra veckor eller när de gör

parningsbeteenden. Små honor vinner på att få en längre tid med mamman och kan lämpligen avskiljas vid åtta till tio veckor.

(12. Djurets eventuella behov av vintervila om det är en reptil eller ett groddjur.)

13. Åtgärder som kan underlätta miljöomställningen för djuret.

För att underlätta miljöomställningen när man flyttar marsvin kan man ta med lite gammalt strö från buren och lägga i transporten som även får följa med ner i eventuell ny bostad.

14. De vanligaste tecknen på stort hälsotillstånd hos djuret, samt

15. Eventuella sjukdomar som djurarten är särskilt utsatt för och hur djuret kan skyddas mot dessa.

Marsvin är som det flock och bytesdjur de är angelägna om att dölja sina svagheter för att få tillhöra flocken. Därför bör man väga marsvinet varje månad för att i tid upptäcka olika sjukdomstillstånd.

Marsvin är stresskänsliga djur som latent bär på olika typer av ohyror t.ex. sellnik (marsvinsskabb), static (static lice), pälsätare (running lice) och svamp som t. ex ringorm (Tinea corporis) eller andra ofarligare som mun eller nossvamp.

Om marsvin utsätts för höga ljud eller brist på mat, gömslen och lugn och ro kan dessa utlösa en stress som gör att dessa latent liggande sjukdomar bryter ut.

C-vitaminbrist är också vanligt eftersom marsvin inte kan bilda egen C-vitamin. De är helt beroende av att vi ser till att de får de varje dag. Detta förebygger man enkelt genom att ge någon typ av kål eller paprika en gång per dag. Symptomen för C-vitaminbrist är vingliga ben, ovilja att röra sig, svullna leder och revben, spontana blödningar från bland annat tandkött och eventuellt diarré. C-vitaminbrist kan om den inte botas övergå till marsvinsförlamning då marsvinet inte kan gå eftersom bakbenen förlamas. Även mer subtila symtom som hudproblem i form av svamp kan ha sin upprinnelse i C-vitaminbrist.

Marsvin kan även drabbas av en del tarmstörningar och även detta går att enkelt förebygga genom att ge en kost bestående av 80% gräs eller hö och 20% grönsaker, med tyngdpunkt på C-vitaminrika sådana.

Talgkörtelproblem är också vanligt, detta ska man förebygga genom att hålla rent baktill i den körtel som särskilt på hanar utsöndrar en del talg. Man kan använda t.ex någon typ av olja för lösa talgen under några minuter och vanligt handdiskmedel för att tvätta rent.

Om marsvinet verkar allmänt hängigt och slött, magrar, nyser, hostar, har rinniga ögon, öron eller nos, har en håglös och ofokuserad blick, står ihopkrupen och blundar, urinerar mindre, har diarré eller mindre avföringsmängd än vanligt kan detta vara tecken på sjukdom.

Långhåriga marsvin bör man klippa pälsen på och klorna ska klippas på alla marsvin med en månads intervall.

Marsvin som inte mår bra eller har ont kan även börja tugga sig på magen eller den påverkade kroppsdel.

Faktabladet bör även innehålla uppgifter om lämplig referenslitteratur:

Mitt husdjur Marsvinet av Mia Winge 2007.

4 kapitlet

Gemensamma bestämmelser för hållande av olika djurarter.

Allmänt

1 § Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur ska hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov.

Allmänna råd till 4 kap. 1 §

Djur av arter som i vilt tillstånd lever i par, familj eller grupp bör hållas tillsammans med artfränder om inte djuret är så onormalt aggressivt mot artfränder att det finns en uppenbar risk för att det skadar dem.

3 § De djur som nedärver missbildningar, eller andra egenskaper som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga funktioner, får inte användas i avel.

Ur Nationalencyklopedin

Marsvin, Caviidae, familj gnagare med ca 15 arter i Sydamerika. De är vanligen 20–40 cm långa och saknar svans. De har kort, kraftig kropp, stort huvud med stora ögon och små öron samt korta ben med fyra tår på framfötterna och tre på bakfötterna. De har brun eller gråbrun, ofta sträv päls med hår som lätt lossnar. Marsvin lever i varierande miljöer från havsytan upp till 4200 mö.h. i Anderna och livnar sig av växter. De håller samman i små grupper som bosätter sig i hålor i marken. Familjen består av egentliga marsvin (*Ca'via* och *Ga'lea*), ökenmarsvin (*Microca'via*), klippmarsvin (*Ke'rodon rupe'stris*) och Dolicho'tis (*mara* och *dvärgmara*).

Arten marsvin (*Ca'via porce'llus*) har för köttets skull hållits som husdjur i minst 3000 år och hålls fortfarande hos indianer i Anderna. Det är osäkert vilken art som är dess vilda föregångare. I Peru produceras årligen ca 20000 ton kött från omkring 65 miljoner marsvin. Arten fördes till Europa på 1500-talet och har använts som försöksdjur sedan mitten av 1700-talet. Under senare tid har den blivit populär som sällskapsdjur, och man har avlat fram former med lång päls och med olika pälsfärg. Marsvin föder oftast 2–5 ungar efter en dräktighetstid av ca 68 dagar, och det kan leva minst 8 år. Det kan fortplanta sig året om, och ungarna diar i omkring tre veckor även om de kan börja äta fast föda redan några timmar efter födseln.

Grattis till era nya familjemedlemmar!

Tänk på:

Marsvin ska äta 80% hö och 20 % grönsaker.

Marsvin är gjorda för att tugga 20 av dygnets 24 timmar.

Hö

Marsvinen ska ha färskt hö varje dag. Det ska läggas på burlaget, inte i höhäck, eftersom marsvinen kan fastna och skada sig i den. Hö är marsvinets huvudföda som de aldrig får vara utan. Köp inte hö i mataffären, det är oftast låg kvalitet till alldeles för högt pris. Köp på Eravons eller i närmsta stall. Hästfolk är noga med sitt hö. Ge dock **ALDRIG** marsvin ensilage utan alltid torkat riktigt hö.

Marsvin är gnagare och deras tänder växer hela livet, därför behöver de gnaga och slipa ner dem för att de inte ska bli för långa. Deras envetna höätande är det som håller tänderna i bra skick. Samma är det med deras matsmältning, de är beroende av hö för att tarmarnas bakteriebalans ska fungera bra. Marsvin är gjorda för att mala hö tjugo av dygnets tjugofyra timmar så var väldigt generös med hö och stimulera gärna höätandet eftersom det är bästa sättet att hålla veterinären borta.

Grönsaker & frukt

Marsvin behöver färska C-vitaminrika grönsaker varje dag. De älskar grönsaker men en varning dock; ge inte för mycket. Svarar du på deras ständiga vislande tiggande med att ge grönsaker i tid och otid så har du snart ett marsvin med tarmproblem.

Exempel på grönsaker som är C-vitaminrika och bra att ge är gul och röd ekologisk paprika (eftersom att paprika som inte är ekologisk är hårt besprutad) samt olika sorters kål, t ex vitkål, savoykål och spetskål. Kål ska dock inte ges i överdrivna mängder då de innehåller mineraler, bland annat kalcium. Grönkål och persilja ska ges i väldigt sparsam mängd och inte för ofta då de kan orsaka urinvägsproblem. Broccoli är inte heller bra i stora mängder.

Marsvin älskar gurka, men eftersom att den består av 96% vatten ska den inte ges i alltför stora mängder då det kan göra att marsvinet blir för mätt och därmed inte äter lika mycket hö som den borde. Däremot är gurkan väldigt bra till det så kallade "gurktricket". Det går ut på att du varje morgon ger alla marsvin varsin gurkbit, gärna med lite askorbinsyra på för att addera C-vitamin. På det här sättet märker du om någon inte mår bra, att ett marsvin inte glatt tuggar i sig gurka på en gång är ett tecken på att något är fel och då är det veterinären på en gång som gäller.

Gurka kan också hjälpa att hålla undan urinvägsinfektion och urinstenar hos marsvin som dricker för lite ur flaskan.

Annat frukt och grönt som är bra att ge som extra godis eller efterrätt efter att marsvinen har ätit upp sina C-vitaminrika grönsaker är morot, äpple, sallad och melon. Sparsamma mängder!

Det finns saker som är direkt giftiga för marsvin. Potatis blir dödsgiftigt för marsvin om det finns minsta lilla gröna prick på den, riskera därför inget – ge aldrig potatis till ett marsvin. Svartrot är

giftigt för alla i okokt tillstånd och marsvin ska som sagt bara äta rå kost. Avokado är giftigt och sparris är inte heller nyttigt.

Knäckebröd gillar de men måste inte ha. De uppskattar en färsk trädgren att gnaga på. Vi brukar ta fruktträd om det finns eftersom de gillar det mest, men annars tar vi sälg, björk, rönn, blåbärskvistar, gran, ene eller vad vi kommer på. Lite varning för barrträd dock, en del djur kan få svårläkta mungipor om de får för mycket.

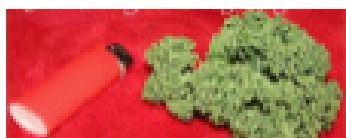
Gräs under säsong, de älskar gräs! Introducera det långsamt på våren, lite varje dag i en vecka, så att de inte får kolik eller diarré.

Mängd grönsaker som är lagom dagligen? Vid ett mål på eftermiddag/kväll ska de ha såpass som krävs för att hålla dem sysselsatta en timme. Du lär dig snart hur mycket det är för ditt djur. En av delarna i detta grönsaksmeal bör vara en riktigt C-vitaminrik grönsak och den ska serveras först. När denna har ätits upp kan du ge desserten som kanske är gurka, tomat eller sallad.

Dessa godsaker innehåller inte så värst mycket C-vitamin men är högt älskade av våra marsvin.

Nedan illustrerar vi hur mycket som behövs för att ett marsvins behov av dagligt C-vitamin ska fyllas. Beräkningen av C-vitaminmängd som Blå Stjärnan anger som marsvins dagsbehov och beräknade på C-vitamininnehåll enligt livsmedelsverkets tabeller.

Mängd av respektive grönsak för att täcka dagligt behov av C-vitamin:

14 g grönkål

12 g broccoli

7 g röd paprika

22 g vitkål

26 g salladskål

Grönsak	Vitamin C (mg/100g)	Kalcium (mg/100g)
Gul paprika	163	7
Röd paprika	144	8
Blomkål	79	23
Salladskål	39	26
Rödkål	59	33
Savoykål	31	35
Vitkål	46	41
Brysselkål	85	42
Kålrot	57	42
Broccoli	83	62
Fänkål	31	64
Grönkål	74	128
Nypon utan frön torkade	270	310
Bladpersilja	182	340

Mycket C-vitamin är bra, mycket kalcium är dåligt.

Pellets

Vuxna marsvin behöver inte pellets. Veterinär Bo Runsten på Blå Stjärnan säger 2008: "jag kan inte se några fördelar med pellets, marsvin är gräsätare och behöver gräs och hö".

Det är vanligare med tand och bettproblem, urinvägsproblem och även reproduktionsproblem (betyder att många dräktiga djur får problem under den tid när de väntar ungar, vanligast är toxicos, havandeskapsförgiftning) hos marsvin som äter pellets regelbundet.

Marsvin mår fint av en kost bestående av 80 % hö och 20 % grönsaker

Om du av någon orsak ändå väljer att ge pellets; introducera eller byt aldrig foder för hastigt utan alltid gradvis. Lite av det gamla och lite av det nya under någon vecka för att sedan byta helt. När djuren är över året är pellets inte viktigt, särskilt inte om de blivit kraftiga. Blir de överviktiga så var noga med att ta bort kraftfoder, öka motion och ge hö och grönsaker enbart. Om du vill minimera veterinärräkning och marsvinens lidande så ger du en pellets som har nivåer av mineraler; i Sverige finns ännu så länge bara ett märke Oxbows Cavy Cousine. Kostar lite mer än den på ICA men att operera ett marsvin för urinsten är inte billigt. Utgången är inte självklar heller och lidandet är förfärligt.

Marsvin behöver klippa klorna minst en gång i månaden

Använd klotång eller vanlig nagelklippare. Någon gång varje månad brukar vara lagom att klippa klorna, bestäm en dag, t.ex den förste i varje månad. I djuraffären finns ett blodstoppmedel ifall man skulle klippa i pulpan så får man snabbt stopp på blodflödet. Det är inte livsfarligt om det blöder lite, hellre det än för långa klor vilket är enormt plågsamt för ditt marsvin. Vid samma tillfälle är det bra att väga dem och alltid notera vikten från månad till månad.

GLÖM INTE DETTA OCH BE OM HJÄLP OM NI TVEKAR.

Att låta bli = djurplågeri.

Vid samma tillfälle är det lämpligt att rengöra öron och titta så att päls/hud ser bra ut. Rengöring av öron göres med babyservetter utan parfymer.

Ta en titt i munnen också, ser allt bra ut? Annars kan det vara en bra idé att låta veterinären titta på ditt djur, tänderna för en gnagare är oerhört viktigt! Tandköttet ska vara rent, ljusrosa och inte inflammerat rött. Mellan tänderna kan du göra rent med placker som finns på apoteket.

Långhåriga ska klippas rena från päls runt rumpan. På killarna kontrollerar du att det inte är skräp och kladd runt könsorganet. Eftersom snoppen ligger inne i kroppen (utom vid parningsakt eller djur som har framfall) måste du väldigt försiktigt ta ut det och rengöra med mjuka händer. Killarna känner sig oerhört vämlösa vid denna skötsel och det är viktigt att du tänker på det. Vill du ha hjälp så kom ner till oss på lördagar.

Tips: Marsvin behöver ju hö och spån i buren. Detta kan du köpa i stora förpackningar till bra pris & kvalitet hos Eragons på Hisingen.

Undvik att köpa hö i vanliga affärer och zooaffär då dessa ofta håller högre pris eller sämre kvalitet. I värsta fall både och. Förvara aldrig hö i täta plastsäckar. Mögel i hö är förenat med livsfara för marsvin.

En vuxen ska alltid ha det yttersta ansvaret för ett djur.

Hur litet marsvinet än är så kan han eller hon känna smärta.

Precis som du.

Att köpa marsvin

Marsvin är ett mycket lämpligt husdjur, både för vuxna och barn, men barn under 6-7 år ska ha sällskap av vuxen då marsvinen hanteras. Det är alltid föräldrarnas ansvar att se till att marsvinen mår bra, får daglig omvårdnad och utfodras rätt.

Marsvin finns att köpa i de flesta zooaffärer och hos många uppfödare som blommar upp över landet och lika snabbt lägger ner. Så du bör skaffa ditt marsvin från en omplaceringsverksamhet som t ex Eragons eller Marsvinshjälpen. Eller så skaffar du av någon som annonserar ut sina djur och tar hjälp av oss för att lära dig att sköta dem. Om du gör det undviker du att stötta den smådjuravel som idag bedrivs utan nån som helst kontroll, vilket drabbar djuren.

Marsvin är flockdjur och uppskattar sällskap. Enligt Jordbruksverkets regler får marsvin endast i undantagsfall hållas ensamma. Därför är det bäst att du redan från början skaffar två marsvin. Marsvin är läraktiga, så med lite tålamod kan du lära dem små konster och att bli rumsrena.

Hane eller hona?

Två eller flera honor har stor glädje av varandra. Två hanar som växer upp tillsammans samsas i de allra flesta fall mycket bra. En vuxen hane accepterar sällan en annan vuxen hane som bursällskap, men det går oftast bra att sätta ihop en ung hane tillsammans med en vuxen hane. Du ska inte skaffa en hane och en hona om du inte har planer på att börja avla. Marsvinshonor dör lätt i samband med dräktighet eller födsel av ungar. Man kan välja att kastrera sin marsvinshane för att han ska kunna bo med en hona. Detta är ett ingrepp som självklart inte är helt riskfritt, trots förbättrade narkosmetoder händer det fortfarande att marsvin dör under eller i nära anslutning till operationer. Kontakta en kunnig smådjursveterinär. Husdjurshälsan i Högsbo har bra tillvägagångssätt och undviker på det sättet komplikationer. Ditt djur behöver extra tillsyn och omsorg i ca 5-7 dagar efter ingreppet. Miljön ska vara lugn och VARM.

Buren

Ett vanligt burmått i zooaffärer är 120x60 cm och det blir en hyfsad marsvinsbostad till två djur. Helst större men absolut inte mindre! Du kan köpa en färdig bur i en zooaffär, på Blocket, hos Eragons eller bygga en själv. Det är bara fantasin som sätter gränser, men tänk; ju större desto bättre. Det bästa är om buren kan öppnas både uppifrån och från sidan. Då kommer du lätt åt dina marsvin, men marsvinen kan också själva gå i och ur buren.

Hus och gömslen

Minst två stycken behövs eftersom särskilt hanar kan ha gömslen som tvisteämne. Marsvin har en inbyggd rädsla eftersom de är mat för andra djur i naturen. Att kunna gömma sig är helt nödvändigt. Att göra som en del föreslår, tämja dem genom att neka dem möjligheten att gömma sig, är djurplågeri.

Burströ

Som burströ kan du ha kutterspån, halm eller s.k. miljöströ. Jag lägger dagstidningar, GP och liknande, under spån och en rejäl hög med hö mitt i. Lagom för 120x60 och två djur är rengöring en gång i veckan. Då uppstår ingen dålig lukt och både du och marsvinen trivs! Du byter ut allt och lägger helt nytt. Vill du göra extra rent är ättika ett bra tips. Lägg på stark ättika och låt det verka 10 minuter och använd en gammal diskborste så släpper alla gamla beläggningar i burbotten. Skölj sedan med varligt vatten.

Burens placering

Marsvin trivs som sagt med sällskap och därför bör buren stå i ett rum där du vistas ofta, köket brukar vara just en sådan plats. Däremot bör inte marsvinen stå nära en TV eller dator, då de har mycket bättre hörsel än vi och kan störas av de höga ljudsignalerna. Det kan också vara en fördel om buren inte står direkt på golvet eftersom marsvin är känsliga för drag.

Övrig utrustning

Hö serveras helst direkt på burgolvet, då kan marsvinen utan besvär leta fram de godaste stråna. Till många burar hör en höhack. Ta bort den, det händer att marsvin skadat sina små smala tunna ben.

Vattnet bör serveras i en vattenflaska. En vattenskål välter lätt och vattnet blir fort smutsigt. Marsvin vill ha färskt vatten varje dag och det är bra om du diskar flaskan ofta så att du får bort algbeläggningar och annan smuts. Metallnippeln kan vara svår att få ren, men med tops eller piprensare brukar det gå bra.

Marsvin är bytesdjur och kan därför vara rädda för sådant som kommer ovanifrån. Därför känner de sig tryggare om de har någon form av hus att krypa in i. I zooaffären finns olika modeller att köpa, men det enklaste huset är en bräda, lika lång som burens kortsida, som fästs ca 15 cm ifrån burgolvet. Under denna "hylla" kan marsvinen sova ifred, men de kan också hoppa upp ovanpå för att se sig om i rummet!

Hö

Marsvin ska alltid ha tillgång till grönt och fräscht hö. Höet ska vara torrt, näringsrikt och väldoftande (ingen mögellukt). Om du köper hö i storpack ska det helst vara förpackat i en papperssäck. Ängshö innehåller mycket örter och annat gott som är nyttigt för marsvin.

Grönfoder

Frukt, grönsaker och rotfrukter måste marsvin få dagligen, eftersom de är en av de få djurarter som inte kan bilda eget C-vitamin. Sallad och gurka uppskattas av marsvin, men innehåller mer vätska än näring och bör därför serveras tillsammans med annat grönfoder. Sommartid kan du plocka gräs, maskrosor och olika örter till ditt marsvin - både billigt och nyttigt! Tänk bara på att inte ge för mycket de första dagarna och att inte plocka för nära stora vägar eller i områden där hundar ofta rastas. Grenar från obesprutade fruktträd, sälg, rönn mm uppskattas mycket och ger dessutom sysselsättning.

Gott och nyttigt

Ibland kan man vilja belöna sina marsvin genom att ge dem något extra gott. Populärt marsvinsgodis är t ex. cornflakes, müsli och havrekuddar. I zooaffären (och även i vanliga mataffärer) finns också olika sorters marsvinsgodis men de flesta ska du undvika. Bra är t ex. johannesbröd, men en färsk gren från sälg eller äppelträd är bättre. Det är direkt farligt för ditt marsvin att få sega råttor, choklad och annat "människogodis"!

Kligröt är nyttigt och enkelt att göra. Blanda kli med vatten och låt sedan blandningen stå och dra några minuter innan du serverar den, så att kliet sugit åt sig vätska ordentligt. Kli kan du köpa i de flesta matvaruaffärer. De flesta frösorser och sädesslag går att gro. Du kan också köpa färdiga groddar. Grodd havre och havregräs, som du lätt odlar i en kruka, är näringsrikt och uppskattas av de flesta marsvin.

Några ord på vägen till dig som är ny marsvinsägare

Det mesta som det står marsvin eller är en bild på marsvin på som kommer från djuraffären brukar vara dåligt för dem, tyvärr. Det orsakar urinsten och annat skräp som bara kostar veterinärkostnader och lidande för de små. Ibland kostar det till och med livet för dem. Den enda pellets jag känner till som man kan ge är av ett märke som heter Oxbow och det ska man bara ge någon matsked om dagen till ett vuxet djur. Man ger det bara till digivande, sjuka, gamla, underviktiga och bebbar. Vuxna marsvin behöver inte pellets alls om du ger dem rätt kost.

Saltsten, kalksten, mineralsten och gnagarsten är direkt skadligt och orsakar urinsten. Marsvin behöver den inte. De sliter och vässar sina tänder genom att tugga hö hela dagarna.

Alla fröpinnar och sånt ska också bort, direkt. Inte ens de hungriga, frusna utefåglarna äter dem om du försöker ge dem sånt. Det är på tok för mycket kalorier i dem för ett marsvin vars hela metabolism går ut på att tugga näringsfattigt hö hela dagarna. Stoppar du i dem sånt så är det som att du ger dina barn en stor godispåse varje måltid i stället för mat. Poppis? Jajjamensan! Nyttigt? Nä!

Rätt kost är fri tillgång till bra hö. Inte i en höhäck utan som en stor hög på golvet så de kan leva, sova och äta i det. Bra hö är inte pressat, plastförpackat från Coop. Det är helst ett analyserat hö. De som har häst brukar vara väldigt noga med sitt hö. Har du möjlighet att köpa och förvara, så brukar en liten bal från ett stall vara det bästa. De brukar kosta någonstans mellan 20-60 kronor och räcker länge till dina små, om du har ett par. Tänk på att förvara det torrt, svalt och luftigt i t ex en papperssäck. Det får absolut inte lukta svampskog, då är det mögel i och är livsfarligt för dina marsvin. Och jag menar alltså hö, inte hösilage eller något annat...

Om då höet är baskosten, tillsammans med friskt vatten, så ska de ha C-vitaminrika grönsaker varje dag. Man brukar säga att det ska vara ungefär 20% av kosten. Man kan dela upp det på två gånger per dag, men man kan också ge en gång om dagen. Jag ger på morgonen för det är mest praktiskt för mig och så tänker jag att frukosten är viktig :-)

Vad är då bra, C-vitaminrika grönsaker. Egentligen så räcker det att du ger en gurkskiva med ytpepyttelite askorbinsyra på varje dag. Askorbinsyra är rent C-vitamin och gurkan brukar slinka ner utan problem. De behöver 15-30 mg C-vitamin om dagen. 15 mg om de är vuxna och friska mer om de är dräktiga, digivande, gamla, sjuka, växande eller undernärda. C-vitamin är svårt att överdosera eftersom det är vattenlösligt kommer överskottet ut med urinen.

Men vill du ge mer än bara en gurkskiva så kan du ge t ex:

- Gul eller röd paprika (innehåller mer C-vitamin än apelsiner)
- Vitkål
- Salladskål

Någon som det finns mycket C-vitamin i men som man ska vara försiktig med pga. det höga kalciumhalten är:

- Broccoli
- Persilja
- Spenat

Saker som är giftiga eller på annat sätt skadligt att ge marsvin:

- Svartrot
- Sparris
- Rabarber
- Spenat i större mängd
- Avokado
- Lök
- Saker med honung i (t ex fröstänger som säljs som marsvinsmat i djuraffären)
- Choklad
- Potatis (minsta lilla gröna prick gör hela potatisen dödsgiftig för marsvin - chansa inte)
- Animalier
- Murgröna (bland andra giftiga växter - se full lista på www.giftinformation.se)

Vad är godis? Jo:

- Sallad
- Gurka
- Morot
- Tomat
- Äpple

Frukt då? Är inte det bra och mycket C-vitamin i?

Jo, men... Det är massor med kalorier i och ofta orsakar det munsvamp och nossvamp etc. på dem. Inget som inte är botbart eller egentligen farligt, men det är onödigt. Men lite, lite kan de få.

Tänk på att allt du ger (utom hö och vatten) ska vara i små mängder. Ett fullvuxet marsvins magsäck rymmer ca 1 matsked (sedan har de en matsmältning som går i racerfart). Det du tycker är pyttelite för dig är jättemycket för ett marsvin :-)

Det du kan ge extra är kornkross, som du säkert kan köpa från en bonde eller från hästägare. Det säljs annars bara i 20-kilossäckar. Det ska du inte ge fri tillgång till om de inte är undernärda, men du kan strö ut lite i spånet i deras bur för dem att leta. Det sysselsätter dem och är nyttigt.

Jag vill ta upp ett par andra saker med dig som är livsviktiga. Försäkra dina marsvin! Sveland eller Agria är försäkringsbolagen som du gör det i. Det gör du via webbformulär på internet. Det kostar dig från 360 kronor per år och marsvin, lite beroende på vad du väljer för nivåer, men du kommer

tacka mig den dagen du behöver utnyttja den. Det kostar lika mycket pengar att gå till veterinären med ett marsvin som det kostar med en Sankt Bernhardshund. Ingen diskriminering där inte... och marsvin blir faktiskt sjuka också ibland, om man har otur. De kan få höstrån i ögonen, urinvägsinfektion är vanligt, stukar fötter och slår ut tänder osv.

Om ditt marsvin har en dålig dag så åker du akut till veterinären med det. Marsvin har inga dåliga dagar. Då är de sjuka. Får de diarré är det livshotande. Vägrar de äta på 4-5 timmar är det dödligt. Dessutom är de självmordsbenägna. De slutar äta om de får för ont någonstans. Det behöver alltså inte vara magen det är fel på för att de slutar äta. Det kan vara ont i ett ben, eller en tand, eller kompisen har dött och de tror att de är ensamast i hela världen. För vi kan aldrig ersätta en marsvinskompis. Vi kan inte vara deras flock.

Blir ditt marsvin sjukt ska det till veterinären. De kan oftast inte vänta till nästa vecka och ibland inte ens till nästa dag. Här i gruppen finns inga veterinärer och vi kommer bara hänvisa dig till att ringa veterinären om ditt marsvin är sjukt. Däremot är vi duktiga på att råda hur du ska göra som akutinsats inför veterinärbesöket eller eftervården till en operation t ex.

Därför: Ta reda på var närmaste marsvinskunniga veterinär bor, telefonnummer till dem, öppettider etc. Ha en plan B om de inte har öppet.

Det finns några saker du alltid borde ha hemma ifall det händer oväntade sjukdomsfall. Oxbows Critical Care (en hövälling man stödmatar med vid matvägran. Förvara pulvret i frysen så håller det långt efter utgångsdatum.)

Vätskeersättning från apoteket.

C-vitamin i brustablettform att lösa och ge vid sjukdom då de behöver extra då.

ZilkEye ögondroppar från apoteket för att droppa i skadade ögon till man kommer till veterinär.

Fibreplex som man ger för att stoppa diarré (beställ på nätet.)

Minifom som du köper på apoteket och måste förvara i kylan. Det ger man mot gaser om de får dålig uppblåst spänd mage.

Nu har jag säkert glömt massor men några sista ord:

VÄG DINA MARSVIN åtminstone ett par gånger i månaden.

SKRIV UPP VAD DE VÄGER så du kan jämföra.

Det första tecknet på att något är fel är alltid viktnedgång. De döljer att de har ont eller är sjuka.

När du ser det så är det alltid akut för då har det pågått länge. Men om du väger dem så har du lite mer koll...

Marsvin är inga hundar, men de är heller inga burdjur. De måste få röra sig fritt varje dag för att hålla sig friska och selar och koppel är inget för marsvin.

Fråga gärna om det är något du undrar. Fråga hellre en gång för mycket än en gång för lite. Vi finns på

Facebook - Eragons omplacering av marsvin, på vår hemsida www.eragons.se och varje lördag kl 10-13 har vi öppet på Nansensgatan 4 i Göteborg. Välkommen!

Marsvin och kanin tillsammans?

Kring Kringelkroken 2015

Du ska se till att marsvinen och kaninerna inte någonsin kommer i kontakt med varandra. De får inte dela yta utomhus t ex. Och då menar jag inte ens om de inte är där samtidigt.

Ganska ny kunskap (kanke 5-6 år gammal) är att kaniner har en bakterie naturligt i munhålan (*Bordetella bronchiseptica*) som marsvin får lunginflammation av. Den är luftburen och medelavståndet för en nysning eller fnysning från en kanin är 1,8 meter (avdelningen för konstigt vetande). Dessutom har kaninen ofta en parasit i tarm och urinvägar (*Encephalitozoon cuniculi*) som KAN bryta ut på kaninen om den blir nedsatt av något, normalt hanterar kaninens eget immunförsvar den så att den inte stör, men marsvin blir dödligt sjuka av dem. Parasiten går på nervsystemet. Kaniner kan få hjälp eftersom att de mediciner som finns klarar de av, fast behandlingen än långvarig, men marsvin klarar inte behandlingen. (Har själv haft ett marsvin som fick parasiten. Hemskt...) Parasiten smittar genom urin.

Marsvin är flocklevande, det är inte kaniner som är koloniserande djur. De har alltså inte samma levnadsvillkor. De har inte samma "språk" och har inte något som helst utbyte av varandra. Kaniner mår inte bra av den mat marsvin MÅSTE få och tvärtom. Marsvin t ex kan inte bilda C-vitamin (precis som människor) så om de inte får tillräckligt av C-vitaminrika grönsaker varje dag så får de skörbjugg och dör. Det duger inte med C-vitaminberikade pellets eftersom det C-vitaminet kommer vara förstört efter bara någon veckas öppnad förpackning.

Det är inte ovanligt alls att kaniner skadar marsvin allvarligt bara genom att marsvinen råkar vara i vägen. En kanin kan stressa ihjäl ett marsvin. Djuraffärer kan ha dessa djur tillsammans och påstå att det går bra, men de har dem inte länge. Blir marsvins- eller kaninungarna halv vuxna så skickas de tillbaka till uppfödare eller nackas. De får lämna plats för nya ungar som folk vill köpa. De hinner alltså inte bli sjuka i affären. Många oförklarliga dödsfall bland marsvinsägare kan härledas till att marsvinet suttit, eller sitter, med kanin.

Men det viktigaste är att marsvin inte får hållas i kalla utrymmen enligt lag. De tål det inte. De får ingen underull och tjockare päls som kaniner får. Kaniner har håriga tassor. Det har inte marsvin, de är alltid barfota. Marsvin som utsätts för minsta drag får lunginflammation och dör. Sätter du marsvin i en ladugård med kaniner kommer de inte att överleva länge och bli 7-8 år som de annars blir. Det kommer bara bli tragik.

Allmänna råd vid hopsättande av marsvin

Irene S Ljunggren 2010

Grunden heter utrymme.

Får marsvinen utrymme är de glada.

Glada marsvin är snälla mot andra marsvin.

Sedan bygger man på med mat.

Rätt mat; massor av fint hö och lite fina grönsaker.

Därefter fortsätter du med stimulans och gömslen.

Doften kan spela viss roll, om djuren luktar likadant kan det dämpa en del av tjafset i samband med första mötet. Om man badar eller parfymerar är en smaksak. Jag använder hellre någon typ av olja med eterisk olja än ren parfym eller deodoranter. Man kan "parfymera" med hjälp av inkissad fleece, om en ny individ ska introduceras i en flock.

Att själva ytan/bolådan är hyfsat doffri kan också underlätta. Ta bort gamla marsvinsdofter och kissrester med stark ättika och skölj sedan med vanligt vatten.

Inredningen ska vara ny och då menar jag inte att man ska gå och lägga flera hundra på nya trähus utan tillfälliga kartonger går fint. Efter några byten och veckor kan man sätta in de gamla husen igen fast det är bästa att spraya dem med ättika och skölja med vatten innan.

Sammanföra två vuxna hanar

...eller hanar som plötsligt börjar bråka

Här har vi troligen orsaken till att många marsvin sitter som isolerade straffångar i var sin bur bredvid varann. Ibland är det kanske enda tillfälliga lösningen men på grund av att man inte helt förstår uppkomsten till dessa bråk, väljer man ofta isolering som akut åtgärd. FEL, FEL, FEL, FEL som Brasse Brännström säger. Man kan prova en del annat innan man bestämmer att det absolut inte går att låta dem leva tillsammans. Dela på marsvinen ska man inte göra förrän man provat allt annat. När man delat, blir det ännu mer upptriggat; ofta står de på sin sida galler och berättar för varann hur fräcka de tycker att de själva är – och det är inte i diplomatins tecken som dessa samtal förs om man säger så.

Först vill jag tala om vanliga missuppfattningar som ofta ställer till det. Bråk mellan hanar kan uppstå i alla åldrar oavsett släktskap, ras eller hur länge de levt tillsammans. Marsvinshanar har revirbehov liksom hanar av många andra arter. Vad som triggat igång bråk kan variera, men i grunden bråkar de om samma sak; vems gener som ska föras vidare.

Samma regler gäller som för andra goda relationer mellan marsvin:

1. utrymme
2. bra mat
3. stimulans
4. gömslen

Utrymme

Det krävs stora utrymmen vid sammanförande av alla sorters marsvin och flockar, men vid sammanförande av hanar krävs det gigantiska utrymmen. Till viss del är det detta som gör det svårt, men om man tänker till kanske man har ett utrymme där man kan göra detta. Kanske kan du låna ett garage eller en stor lokal om det är "fel" årstid. Under sommartid ska du absolut använda en yta utomhus. Gräsmatta eller ej spelar inte så stor roll, det är känslan av att inte kunna uppsöka enskildhet som triggas av bråken. Jag har sett hanar sitta och tjura i var sitt hus flera meter från varann en hel dag för att nästa dag gå och beta sida vid sida. Det går inte alltid såpass snabbt och det behövs dessutom det som man kan kalla stabiliseringstid. All tid som går utan allvarigare konflikter och sammandrabbningar bygger för att detta kan bli en fin gemenskap i många år. Varje minut utan bråk är en byggsten, varje timme är en stabil vägg i det bygge som kommer att vara deras trygghet.

Mat

Hungriga marsvin är griniga marsvin så under sammanföringen är alla medel tillåtna. Mer grönsaker än vanligt (gärna lyxiga!), massor av fint hö, knäckebröd, pellets och andra kraftfoder som egentligen inte behövs, men allt för att hålla dem på gott humör.

Gömslen

Allt du kan hitta på och gärna många olika sorters gömställen; rör, hus och kartonger. Det är viktigt att ingen av marsvinen ska känna igen dem eller att grejerna har det ena djurets doft. Vill du ändå använda begagnade saker så spaya med stark ättika (12-24%) och spola med vatten efter några minuter. Ättikan neutraliserar djurens kroppsdofter.

Stimulans

Halm och grenar för hålla tänderna igång på dessa små gnagare är alltid uppskattat och är det den gröna årstiden så låt lövverk vara kvar. Gärna stora grenar som med hjälp av löven blir små gömslen de också. Använd sälg (vide) och alla typer av fruktträd och även bärbuskar som hallon, vinbär och blåbär.

Jag använder även barrträd men många varnar för att detta ger otäckta sår med varbildning som följd. Jag har själv aldrig märkt sådana problem härhemma och eftersom jag använde det redan när jag var liten så har jag svårt att sluta med det men en varning är väl på sin plats.

Björk kan man ta men mer som byggmaterial än för marsvinen att äta, de brukar nobba just björk om det inte är de skira skotten tidigt på våren.

Jag tror att en del av hanproblemet ligger i att de har tråkigt och inte kan hitta på nåt bättre än att jäklas med burkompisen. Sen gör hormonerna att det ballar ur. Man kan se det på det mest aktiva djuret i ett par ibland, att han går runt som för att hitta på nåt att göra. Om man då stör och ger dem nåt annat att göra, byter kartonger, lägger in grenar, tar upp dem i famnen tillsammans (alltid tillsammans och de bråkar sällan i famnen) en stund, flyttar all inredning så att det blir nåt nytt att kolla jag då går en stund till. Varje minut som de inte bråkar kan spela roll.

Bonding

...och kanske lite farligt också.

Det är detta jag känner mig nästan tveksam till att förmedla och samtidigt tvungen då jag har bra resultat med denna metod. Särskilt bra kan det vara att tillämpa på två som egentligen är vänner men där en eller båda kommit till den jobbiga slyngelåldern. Jag illustrerar tänket med ett antal exempel sedan kan du själv kanske ge en annan inramning.

- Jag badar dem tillsammans och är kanske inte fullt lika hänsynsfull som är mot "vanliga" marsvin vars hormoner inte går på högvarv. Råkar det komma lite vatten i ansiktet är det inget jag beklagar.
- Jag låter dem ha regnskydd en regnig varm sommardag (de får inte bli kalla, men varma sommardagar) istället för att ta in dem.
- Jag låter dem vara ute hela natten under tropiska eller näst intill tropiska nätter det vill säga när temperaturen inte går under tjugo grader på hela dygnet.
- När jag har dem på golvet i vårt garage på vintern så kan jag råka tappa något som väsnas rejält, detta gör dem rädda, då söker de sig till varann per automatik.

Avslutningsvis

Hanarna är verkligen värda det extra arbetet med ihopsättningen. För något så underbart roligt som två marsvinshanar som med upptäckarglädje och nyfikenhet tar sig an livet är svårt att få i husdjursväg. Du får total kärlek och fullkomlig avslappning av dessa små goa limpor. Dessutom är de snällare, gladare och stabilare än honorna om du bara kommit förbi hormonstormen som pågår under deras slyngelålder.

Vissa hanar är enklare; exempelvis de som är över arton månader, de som levt utan andra marsvin och de som helt enkelt är mindre hormonstinna från början.

Jag vet att en del hävdar att det går fint med fler hanar än två. Självt tycker jag att dessa relationer är mycket osäkrare och därför brukar jag inte greja med det. Ofta har jag fått in dessa konstellationer på tre eller fler och efter en tid märkt att en eller flera av dem är hackkyckling. Jag nöjer mig med två och arbetar hela tiden med nya metoder för att underlätta för två hanar att må bra ihop.

Kastrering av marsvinshanar

Före ingreppet:

Nummer ett när det gäller operationer är att man så långt det går undviker att operera när det är röttnad eftersom infektionsrisken är så stor då, d.v.s. du hoppar över juli, augusti och ibland halva september. Akuta operationer måste naturligtvis göras, men en kastrering eller borttagning av en fettknöl eller liknande gör man bäst i att skjuta på.

Ett marsvin skall ABSOLUT INTE fasta innan en operation, men eftersom jag har personlig erfarenhet av att ett av mina marsvin dog under en operation på grund av gasbildning i tarmarna så får mina grisar sedan dess enbart hö- och vattendiet i minst 12 timmar innan ingreppet. Om du känner att du absolut måste ge din gris någon grönsak så ge då morot som är snällt mot magen, och undvik alla sorters kål. Se även till att ha Oxbow Critical Care (CC) och flera engångssprutor á 1 ml till stödmatning hemma.

Efter ingreppet:

Jag gör det lite lätt för mig genom att använda mig av råd som Irene ger efter en kastrering, sen fyller jag på lite här och där.

Irene säger:

"Det ska vara varmt, gärna 22- 25 grader, i rummet där han ska läka.

Han ska vara i en liten bur eftersom att han inte ska röra sig för mycket.

Byt ut till rena vita, eller i alla fall ljusa, handdukar två ggr första dagen, sedan en gång per dag.

Ha hö samlat i gummiband eller liknande, allt för att undvika att nåt råkar komma in i såret.

Äter han? Detta är främst dag 2 till 5 eftersom första dagen brukar de äta. Gott råd, CC i hemmet innan!

Bajsar han? Man kan inte räkna med att det är samma fart som vanligt men blir bajsarna mindre och mindre så stödmata hellre i tid med CC .

Kissar han? Det kan vara lite blodfläckar första dygnet men inte sedan.

Inspektera såren varje dag, antibiotika genast vid tecken på infektion (händer sällan).

Pungen kan vara svullen första veckorna men den ska inte öka dag från dag.

I övrigt bör han få läka i buren, inte lyftas upp mer än nödvändigt.

Se till att ha en marsvinskompis så att de kan träffas om han deppar under läkningen. Man kan ta det genom galler men det brukar fungera sisådär. Då knorrar han och far runt lite, blir hungrig men får inte göra detta mer än några minuter eftersom han måste röra sig minimalt för det är detta som kan vara farligt, marsvin får precis som hund eller katt inte ska överanstränga sig efter kastrering.

Efter tre veckor är det "säkert" rent fertilitetsmässigt säger Blå Stjärnan.

Du finner din väg"

"Det ska vara varmt, gärna 22- 25 grader, i rummet där han ska läka.

Han ska vara i en liten bur eftersom att han inte ska röra sig för mycket.

Byt ut till rena vita, eller i alla fall ljusa, handdukar två ggr första dagen, sedan en gång per dag.

Ha hö samlat i gummiband eller liknande, allt för att undvika att nåt råkar komma in i såret."

Det är bra att alltid ha en mindre sjukbur hemma så att man kan skilja ett sjukt djur från sina kamrater. Efter kastrering är det viktigt att utrymmet skall vara litet eftersom marsvinet ska vara så stilla som möjligt de första dygnet. Samma gäller för andra djur. Hundar t.ex. får i hemgångsråd att endast gå ut i kort koppel för att göra ifrån sig. Inga promenader alls den första veckan. Ett marsvin kan du inte hindra att gå omkring, men om de har ett hus med hö, vatten och matmuta inom räckhåll på ett mycket begränsat område, så är det påverkade marsvinet oftast stillsamt, vilket behövs för säker läkning.

Här är ett sätt att skapa ett litet utrymme. Buren är på 80*40cm och jag har minskat utrymmet genom att blockera med de orangea lådorna. Detta var på senvåren och eftersom vi har extremt varmt i vår lägenhet så behövdes ingen extra varmvattenflaska. De första dagarna bör höet vara i en liten höviska för att undvika skräp i såren.

Här är det två nykasttrade killar med höviskor och varmvattenflaskor som fått varsin skokartongbred kupé med hjälp av hyllplan i en bokhyllebur.

Här är det två nykasttrade killar med höviskor och varmvattenflaskor som fått varsin skokartongbred kupé med hjälp av hyllplan i en bokhyllebur.

En transportbur fungerar också bra. Här ser ni en tjej som är helt groggy efter att fått tänderna fixade. Hon har inte något operationssår men får njuta av fleece och varmvattenflaskor för att inte bli kall.

"Äter han? Detta är främst dag 2 till 5 eftersom första dagen brukar de äta. Gott råd, CC i hemmet innan!

Bajsar han? Man kan inte räkna med att det är samma fart som vanligt men blir bajsarna mindre och mindre så stödmata hellre i tid med CC .

Kissar han? Det kan vara lite blodfläckar första dygnet men inte sedan.

Inspektera såren varje dag, antibiotika genast vid tecken på infektion (händer sällan).

Pungen kan vara svullen första veckorna men den ska inte öka dag från dag.

I övrigt bör han få läka i buren, inte lyftas upp mer än nödvändigt."

Olika sorters vågar. Vissa har medföljande skålar medans andra kräver andra lösningar som locket från en äggkartong.

Marsvin är experter på att lura oss människor att de äter. Jag har sett marsvin låtsas äta hö. De bökar omkring i höet som om de letar efter det godaste strået men tar väldigt lång tid på sig att bestämma sig och kan byta plats i höhögen flera gånger innan de väl väljer ett strå som de sedan mest biter sönder i bitar istället för att tugga i sig. Om detta beteende uppstår när marsvinet inte är opererat skall du i första hand se till att tänderna är som de ska. Så här gör nämligen också marsvin som vill men inte kan äta!) Det lönar sig att vara noggrann och disciplinerad den första veckan.

Det kan vara bra att ge marsvinet CC-gröt ett par dagar innan ett planerat ingrepp för att vänja dem vid lukt och smak. Då är det inte något nytt som våra konservativa små älsklingar blir presenterade för vid den så viktiga stödmatningen. Ironiskt nog så brukar friska marsvin glufsa i sig CC med samma passion som de ratar den som sjuka eller efter ett ingrepp. CC är förresten det enda en marsvinsägare MÅSTE ha hemma förutom hö enligt Irene, och det är något jag verkligen skriver under på. Det är inte helt lätt att få tag på om marsvinet matvägrar eller får diarré en kväll, natt eller helg om du inte bor väldigt nära en dygnet-runt-öppen veterinärklinik som säljer CC.

Även då kan det vara så att det är slut när du väl står i en situation där du behöver det. Om inte din veterinär eller en djurtillbehörsbutik nära dig säljer CC så är det lättast att köpa över internet. Jag själv har hittat det på www.zoomarknad.se, men de säljer levande djur i sin butik så det kan vara värt att söka runt lite efter andra alternativ. CC går att köpa i storlekarna 35 gr, 141 gr, och 454 gr. Själv ser jag till att alltid ha en påse på 141 gr hemma, som gott och väl räcker till en och

kanske till och med två sjukdomstillfällen. Minimum är att ha den på 35 gr hemma. Då har du i alla fall köpt dig lite tid tills du kan få tag på mer. Öppnad förpackning har bra hållbarhet om du förvarar den i frysen.

Citat från information om Oxbow Critical Care:

"Marsvin och kaniner är mycket känsliga för svält. Även korta fasteperioder kan leda till leverförfettning, magsår och tarmrubbingar. När dessa problem uppstått är det många gånger för sent att göra något. Critical Care är ett utmärkt hjälpmedel för att förhindra att behandlingsbara åkommor utvecklas till icke behandlingsbara".

– Leg veterinär Helene Alm

Det är inte helt ovanligt att marsvin dricker dåligt och även ratar grönsakerna. Därför ger jag alltid C-vitaminvatten samtidigt som jag stödmatar med CC.

En stor fördel med C-vitaminvattnet är att CC:n lättare går ner i ett motsträvigt marsvin när man får sköljt ner det lite. Tänk själv. Det är lättare att hålla kvar något fast eller en gröt i munnen än vätska. Vatten måste man helt enkelt svälja ner för att bli av med.

Påsar med 454 gr, 141 gr och 35 gr.

Oxbow Critical Care och engångssprutor med avklippt tipp för att underlätta uppsugandet av CC-gröten och tejp som förhindrar att kolven går rakt igenom.

Hur bär jag mig då åt när jag skall få i min guldklump den magiska CC:n? Personligen så föredrar jag att ha marsvinet på en handduk i knät eftersom det kan bli ganska söligt. Om marsvinet sprattlar eller försöker ta sig undan så kan det vara bra att linda in det rätt så tight i en handduk. Ditt marsvin går inte sönder även om du lindar ganska hårt.

Det är fall och slag de är känsliga för, inte ett jämnt tryck över hela kroppen. Tänk på att till och med våra egna ömtåliga människobebisar klarar påfrestningen av att födas fram, och det är ett riktigt hårt men jämnt tryck. Det tror jag att varenda mamma kan skriva under på. De går heller inte sönder av att du håller fast deras huvud för att kunna få i dem stödmatning med hjälp av spruta. Även här brukar jag använda mig liknelsen av små barn. Inte låter du ditt lilla barn komma undan att äta eller byta blöja bara för att det skriker.

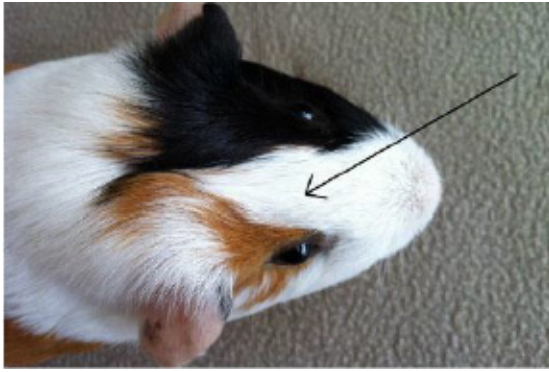

Inlindad Hera. "Voffo gör di på detta viset?"

Blanda 1 tsk CC-pulver med 2-2,5 tsk hett vatten. Sug upp gröten i matningsstrupan. Ta sedan ett bestämt tag om marsvinets huvud med vänster hand, om du är högerhänt, och lyft marsvinets läpp med pekfingret. Stoppa sedan in den fulla 1 ml-sprutan ända in till 0,4 ml-strecket så att spetsen kommer innanför kindkuddarna i marsvinets mun och töm sprutan. Mata med två sprutor CC och en spruta C-vitaminvatten om och om igen tills gröten är slut och avsluta med 2-3 ml C-vitaminvatten. C-vitaminvatten gör du genom att lösa upp en brustablett för människor eller askorbinsyra motsvarande 1 gr C-vitamin i ett par cm vatten i ett glas.

Camilla, a.k.a. Kringelkroken, har ett bra sprutgrepp.

Rätt vinkel att stoppa in matningssprutan. Marsvinets munhåla är lång, så stoppa in sprutan till 0,4 ml-strecket för att komma innanför kindkuddarna.

Här syns kindkuddarna i marsvinets mun

Om marsvinet äter själv så räcker det med att stödmata för säkerhets skull 3-4 gånger per dag dagtid. Om marsvinet inte äter något alls så får du mata varannan, eller om marsvinet är mycket påverkat varje timme, under dagtid och en eller ett par gånger under natten. Det kan vara bra att känna till att en kastrerad hanes bajspluttar efter en tid blir mindre och lika korta som honornas, så det man skall vara uppmärksam på är att de skall vara fulla och snygga med rundade ändar. (Se bilderna tidigare.)

Om marsvinet äter ordentligt men är lite trög i magen så kan du låta det ta en liten kort promenad i samband med att du byter handduken i buren och/eller massera magen medurs. Lättaste sättet att massera en marsvinsmage är om du sätter marsvinet med ryggen mot dig i ditt knä. Då har du bra kontroll och kommer åt magen.

Marsvinsängeln Bosse från Bosse och Brudarna visar upp bästa massageställningen.

Det svåra djuret

Irene S Ljunggren 2009

Jag hör ofta sägas att "marsvin är enkla djur". Det upprepas som ett mantra av zooaffärernas drivna försäljare som argument för att skaffa marsvin som förstadjur till barn. Men är de det? Enkla? Jag tycker inte det.

Jag har både katt och hund och finner dem mycket lättare att sköta. Sällan några åkommor som kräver veterinärbesök och god kunskap i t o m zoo affärer om vad deras näringsbehov och annat kräver. Men marsvin dör lätt så om det man menar med lätta djur så kan det väl stämma. De dör och även om det är smärtsamt för en del av oss så behöver vi ju inte engagera oss mer då, dött är dött och inget att gå till veterinären med.

Marsvin är flock & bytesdjur. På grund av att deras tillvaro blir säkrare i flockens gemenskap så vill de till varje pris höra till den. Flocken är så stark som den svagaste länken och de starka djuren är inte intresserade av att ha allt för svaga djur som försämrar flockens möjlighet att vara uppmärksam gentemot de rovdjur som vill fånga och äta marsvinen. Av detta skäl stöter de starka marsvinen ut de svaga marsvinen och ingen vill såklart bli drabbad av detta öde. De flesta marsvin finner sig i att vara lägst i rang mycket hellre än att vara ensam.

Därför döljer alla marsvin sina sjukdomar så gott de kan. När deras sjukdomar eller svagheter märks kan de andra i flocken sänka deras rang eller helt stöta ut dem eftersom flockens princip är sådan. För oss innebär det ytterligare en svårighet att få dem till veterinären i tid. Därför ska man vara uppmärksam på sitt marsvin och tidigare i häftet kan du läsa om hur man kan "genomskåda" deras skådespel och skaffa hjälp till dem i tid. Ibland kan ganska enkla åkommor med enkla billiga lösningar vara fullt tillräckligt för att locka dem "tillbaks" och vilja leva igen.

Ensamhet är det värsta som kan hända ett flockdjur som marsvinet och en del av dem blir så bedrövade att de slutar att äta och dör. Troligen att det är detta som händer när du har två marsvin hemma från de att de är bebisar från zooaffären och blir 4-5 år och en dör. Ganska snart, redan efter nån dag eller två kan du märka att den som är kvar är oerhört stillsam, ropar inte efter grönsakerna och visar maten litet eller inget intresse. "Det finns bara en av mig och det är jag" lika bra att lägga av. Om man då inte låter den åtminstone träffa en artfrände tillfälligt är det bara en tidsfråga innan de dör.

Om du å andra sidan har ett marsvin som mister sin vän efter bara något års gemenskap och tidigare har levt ett varierande liv, i flera olika sammanhang och med många andra marsvin då vet ju den att "de finns fler av mig" och "om jag bara väntar så kommer det säkert nån jag kan prata med". Och det är ditt jobb att greja det. Snarast.

Ett marsvins liv går snabbt.

Husdjuret utan behov

Irene S Ljunggren 2008

Är du en av alla dem som tror att marsvinet är djuret som inte behöver något?
Är det rent av ett litet skrattretande djur som nöjer sig med att sitta där i sin bur?

Barnen kommer snabbt att tröttna och du kommer pliktskyldigt att fylla pellets i en skål och vatten i en flaska några gånger i veckan för att den ska sluta väsnas.

Då har jag ett förslag;

Take the highway to Bäckebol

Parkera vid Ikea

Gå in i varuhuset och ta trappa eller hiss direkt upp till barnavdelningen

Köp ett marsvin som heter "Gosig" för 29:-

Du och "Gosig Marsvin" kommer att göra varann lyckliga, för det är inte en familjemedlem ni söker och tack vare att Gosig Marsvin har så pass modesta behov ni slipper lukt, matning, hö & spån på ställen där det inte är så kul, skaffa marsvinsvakt till semestern, håriga nerkissade tröjor och massor av besvär som dessa levande varelser för med sig.

Men ni mister också vissel, kutter, massor av kärlek, skratt & glädje och pussar på hela hakan efter gurkmatning för det är vad dessa små kutterlimpor också för med sig.

Många säger: "marsvin är bra för barnen - det lär dem att ta ansvar" Marsvin lär inte barn att ta ansvar och utveckla empati – det gör du. Barn gör som du gör – inte som du säger. Skiter du i marsvinets behov (de har massor av sådana) så kommer dina barn också att göra det. Och vad har du då lärt dem?

Om du tar dig tid att sköta om marsvinet trots att det är en liten varelse som inte kan påverka sin situation så lär du dina barn respekt för andra levande varelser, även de svaga.

Om du visar marsvinet empati, då är det dina barn lär sig. Om du säger åt dina barn att göra en del av arbetet så lär de sig samarbete.

För det är du som är vuxen som har det ansvaret för att det levande djur som ni tar hem får det bra. För det ska det väl ha, eller....?

Vad tar ni för valpen där i fönstret?

Irene S Ljunggren 2007

Två pepparkornsögon tittar snabbt på mig och marsvinsungen försvinner sedan panikslaget in i huset som var för litet redan för kaninungen som ligger i. Snabbt blir Han utjagad igen och ser sig nu stressat om efter ett annat gömställe. Det finns ett gömsle till men även det är upptaget av flera större marsvin. En stor kanin ligger utsträckt längs burväggen och till slut gömmer Han sig likt en struts med huvudet inbörat i det större djurets päls. Kaninen rör sig knappt så Han blir kvar där. För en pojke är det, de flesta verkar vara det. Har inga siffror men en ovetenskaplig undersökning baserad på en rundringning ger vid handen att denna dag i november 2007 finns det 75 % pojkar tillgängliga för köp i olika Zooaffärer i Göteborgstrakten.

I samma lokal skräpar stora fåglar och jag vill inte ens tänka på hur det känns att ha detta i sin livsmiljö både dag & natt.

Det är förmiddag en frostig höstmåndag och Damen i zooaffären säger att den lille är fem veckor. Henne fick jag "stämna träff" eftersom när jag kom in på lördagen var det en ung tjej som stod i kassan. Trevlig men några djupare kunskaper om marsvin i allmänhet, och Han i buren i synnerhet, sa hon sig inte ha. Ville jag köpa honom gick det bra men mina frågor kunde hon tyvärr inte svara på. Något faktablad hade hon inte heller.

På Eravons är det flest adoptioner på helgerna, det är då folk har tid.

Han har inga papper, trots sin ungdom är Han redan anonym. Fem veckor, det är inte särskilt länge som Han fått lugn och ro hemma hos sin uppfödare.

Eller var det lugn & ro? Kanske kommer Han ifrån de fruktansvärda djurgrossister där alla djur lever samman utan kontroll och där urvalet sker genom att man "skördar" de lagom stora. Och tar bort de som dött samtidigt.

Vem vet eftersom Damen knappast lär avslöja det för mig, och kanske vet hon inte heller. På direkt fråga var han kommer ifrån är det "en seriös uppfödare i Landvettertrakten".

Av alla djur som jag omplacerat under de senaste åren är det djuren ifrån Zooaffärer som generellt har haft sämst skötsel. Orsakerna är säkert flera; instruktionen som i bästa fall följer med djuren är ofta muntlig och i de fall där den finns skriftlig är den ofta bristfällig. Köpet i djuraffären kan vara planerat men tyvärr är det nog ofta hastigt påkommet och inte så väl genomtänkt. Vi talar ju faktiskt om en livslängd på bortåt fem år.

Och när man genomför ett sånt köp lika lätt som man köper en liter mjölk kan det lätt bli fel. Jag tror det behövs en människa som vågar vara obekväma och ställa frågor. Var ska djuren vara på

semestern? Vad händer om barnet tröttnar? Har någon allergi i familjen? osv

Jag väddar till alla uppfödare i SMF att ge egenuppfödda marsvin en bättre chans till ett bra liv än att låta dem starta i en Zooaffär. Jag önskar att detta förlegade sätt att sälja djur helt upphör och att alla försäljningar/adoptioner/överlåtelser av djur går genom människor som är antingen uppfödare eller tillräckligt engagerad för att ge den information som så väl behövs för att ge marsvinen ett gott liv. Och som dessutom finns reglerad i den förordning som ganska många är bekanta med DFS 2005:8 Saknr L 80, utdrag ur förordningen finns.

Orealistiskt att inte tappa av överskottsdjur till Zooaffären? Kanske föder man upp för många. Att föda upp för många och övermätta marknaden innebär nackdelar för alla, både djur & uppfödare. Att marsvinen blev mer exklusiva skulle alla vinna på.

Förr sålde man hundar i Zooaffär i en del länder gör man det ännu. Vad tycker du om det? Jag tycker det är dags att ta ett steg till. Ta marsvinen ut ur Zooaffärerna.

